

Мұнайлы Өлке

Газет
2009 жылдың
01 мамырынан
шығады

“Маңғыстаумұнайгаз” акционерлік қоғамының газеті

№05 (46), мамыр-маусым, 2013 жыл

«Мемлекеттік рәміздер – бұл біздің мемлекетіміздің, біздің егемендігіміздің берік негізінің бірі. Олар Тәуелсіздіктің қасиетті біріктіруші образын білдіреді».

Нұрсұлтан Назарбаев

«Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздері туралы» Конституциялық Заңы 2007 жылы 4 маусымда қабылданды. Осы Заңға сәйкес жыл сайын 4 маусым Қазақстан Республикасында Мемлекеттік рәміздер күні ретінде мерекеленеді.

Мемлекеттік рәміздер – бұл кез келген мемлекеттің егемендігі мен біртұтастығын бейнелейтін, оның асырағысыз атрибуттарының бірі. Қазақстан Республикасында Мемлекеттік ту, Мемлекеттік елтаңба және Мемлекеттік әнұран мемлекеттік рәміздер болып табылады.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік елтаңбасы

Елтаңба – мемлекеттің басты рәміздерінің бірі. Елтаңба («герб») термині немістің «erbe» (мұра) деген сөзінен шыққан.

Егеменді Қазақстанның Елтаңбасы 1992 жылы ресми түрде қабылданды. Оның авторлары – белгілі сәулетшілер Жандарбек Мәлібеков пен Шот-Аман Уәлиханов.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік елтаңбасы дөңгелек нысанда. Бұл – Ұлы дала копендәлері айрықша қастер тұтқан өмір мен мәңгіліктің символы.

Мемлекеттік елтаңбаның орталық геральдикалық элементі – көгілдір түс аясындағы шаңырақ (күіз үйдің жоғарғы күмбез тәрізді бөлігі) бейнесі. Шаңырақты айнала күн сәулесі секілді тараған уықтар шанышылған. Шаңырақтың оң жағы мен сол жағына аңыздардағы қанатты пырақтар бейнесі орналастырылған. Жоғарғы бөлігінде – көлемді бес бұрышты жұлдыз, ал төменгі бөлігінде «Қазақстан» деген жазу бар. Жұлдыздың, шаңырақтың, уықтардың, аңыздардағы қанатты пырақтардың бейнесі, сондай-ақ «Қазақстан» деген жазу – алтын түстес.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік туы

Ту – мемлекеттің егемендік пен біртұтастықты білдіретін басты рәміздерінің бірі. «Flag» термині «vlag» деген нидерланд сөзінен шыққан және белгіленген көлем мен түстегі, әдетте елтаңба немесе эмблема түрінде бейнеленген, дінгеке немесе бауға бекітілген мата ұйымын білдіреді. Ту ежелден елдің халқын біріктіру және оны белгілі бір мемлекеттік құрылымға сәйкестендіру міндетін атқарып келеді.

Тәуелсіз Қазақстанның Мемлекеттік туы ресми түрде 1992 жылы қабылданды. Оның авторы – белгілі суретші Шәкен Ниязбеков.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік туы – ортасында шұғылалы күн, оның астында қалықтап ұшқан қыран бейнеленген тік бұрышты көгілдір түсті мата. Тудың сабының тұсында тік жолақ түрінде ұлттық өрнек нақышталған. Күн, оның шұғыласы, қыран және ұлттық өрнек бейнесі алтын түстес. Тудың ені мен ұзындығының арақатынасы – 1:2

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік әнұраны

Бұрын «Менің Қазақстаным» әні ретінде танымал болған Қазақстанның әнұраны Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың бастамасы бойынша 2006 жылы 6 қаңтарда еліміздің Парламентінде бекітілді. Бірінші рет ол 2006 жылы 11 қаңтарда Мемлекет басшысының салтанатты ұтықтау рәсімінде орыдалды.

Музыкасы – композитор Шәмші Қалдаяқовтікі, сөзі – Жүмекен Нәжімеденов пен Нұрсұлтан Назарбаевтікі.

Әнұран – мемлекеттің басты рәміздерінің бірі. Гректің «gimno» сөзінен шыққан «гимн» термині «салтанатты ән» деген мағынаны білдіреді. Әнұран ел азаматтарын тиімді әлеуметтік-саяси тұрғыдан топтастырып, этномәдени тұрғыдан теңдестіру үшін негізгі мәнге ие, маңызды дыбыстық рәміз саналады.

Тәуелсіз Қазақстанның тарихында еліміздің мемлекеттік әнұраны екі рет – 1992 және 2006 жылдары бекітілді.

5 маусым – Бүкіләлемдік Қоршаған Орта күні!

1972 жылы Швецияның Стокгольм қаласында өткен Біріккен Ұлттар Ұйымының Қоршаған Ортаны Қорғау конференциясында қабылданған шешімімен, 5 маусым күні Бүкіләлемдік Қоршаған Орта күні болып қабылданды. Атаулы мереке барлық адамзатқа, барлық Қазақстан азаматтарына ең жақын мереке, өйткені біз табиғатта өмір сүреміз!

Қазіргі таңда жер бетіндегі адамзат пен болашақ ұрпақтар үшін қолайлы қоршаған ортаны қорғауға бағытталған әлеуметтік жауапкершілік принциптері отандық кәсіпорындар арасында барынша кең таралып отыр. Бұл жағдай, әсіресе көмірөтук шикізатын өндіру және өңдеу аясында еңбек атқаратын компания – біз үшін ерекше өзекті болып табылады.

«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ Қазақстан Республикасының өзге де алдыңғы қатарлы өнеркәсіптерімен қатар бизнесін жүзеге асыра отырып, әлеуметтік міндеттемелерді ескеріп және оларды жүйелі түрде іске асыруға бағытталған позициясын ұстануда. Осы мақсатпен Компания қомақты инвестиция көлемін табиғат қорғауға, ресурсты үнемдеудің заманауи технологияларын құру және оларды өндіріске енгізуге, сонымен қатар экологиялық өндірісті және ресурстарды барынша үнемдеуді қамтамасыз етуді қажет етілуіне сәйкес өндірістік процестерді оңтайландыруға бағыттайды.

Осы бағытта атқарылатын іс-жоспарлар анықталып, табиғатты қорғау, сауықтыру мақсатында шаралар мен қаулылар қабылдануда, әлі де шешуін таппаған мәселелер баршылық. Біздің Қоғам табиғатты қорғауға бағытталған іс-әрекеттерін міндеттеу үшін «Қоршаған ортаны қорғау жүйесі» және «Қоршаған ортаны қорғау саласындағы саясат» құжаттамаларын бекітіп, өз күшіне енгізді.

Бәріңізді табиғатты аялауға, осы таңдағы және келешек ұрпақтың тіршілік ету аясы болып табылатын жерімізді, ауамызды, суымызды, өсімдік пен жануарлар әлемін сақтауға және жақсартуға шақырамыз!

«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ басқармасы

ЕРЛІК ЕЛГЕ – МҰРА, ҰРПАҚҚА – ҰРАН! ЖЕҢІС КҮНІ ҚАРСАҢЫНДА «МАҢҒЫСТАУМҰНАЙГАЗ» АҚ АРДАГЕРЛЕРГЕ 150 000 ТЕНГЕДЕН ҮЛЕСТІРДІ

8 мамыр Жеңіс күні қарсаңында «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ басшылығы мен қызметкерлері ҰОС ардагерлерін, тыл ардагерлерін, ауғандықтар мен чернобильдық ардагерлерге құрмет көрсетті. Дәстүр бойынша, Жеңіс күніне арналған шара «Мәңгілік алауға» гүл шоқтарын қоюмен басталды, қан майданнан қайтпаған қазақстандық жауынгерлер рухына тағзым етіліп, бір минуттық үнсіздік жарияланды. Бұл рәсімге қаһармандарымыз, арамыздағы ардақты ардагерлер де қатысты.

Одан әрі ақсақалдарды қала мейрамханаларының бірінде мерекелік түскі ас күтті. Ұлы Отан Соғысы мен тыл ардагерлерін Жеңіс күнімен құттықтаған «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ Бас директорының бірінші орынбасары Махамбет Досмұхамбетов майдангерлердің ерен ерлігі еш ұмытылмайтындығын атап өтті: «Көктемнің әсем күнінде біз, батырлармыздың ерен ерлігімен келген тәуелсіздігіміз бен тыныштығымызға қуанамыз. Сондықтан ұрпақтарымыздан соғыстың беті әрі болсын, Барлық әлемде тек тыныштық орасын!» Біздің Компаниямыздың қызметкерлері мен балалары, немерелері

есебінде тұрған 81 ҰОС және тыл ардагеріне 150 000 теңгеден материалдық көмек көрсетілді. Ал, ардагерлер өз кезегінде жылы қабылдау көрсетіп, тұрақты елге, қамқорлап отыратын «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ басшылығы мен ұжымына алғыстарын білдірді: «9 мамыр – Ұлы күн. Бұл күн, Бұл күн – бейбітшіліктің күнін білетін, Отаның абыройы мен еркіндігін жоғары қоятын әрбір азаматтың күні. Бұл күн, бұл күн – Қазақ КСР-на еңбегі сіңген геолог-барлаушы, КСРО жер қойнауын барлау үздігі Қамқа Үмбеталина: «Бұл біздің – майданда соғысқандар мен тылда тер төгіп, еңбек еткендердің ортақ жеңісі. Сіздерге, құрметті достар, мықты денсаулық пен ашық аспан тілеймін!» ҰОС қатысушылар мен жер қойнауын барлау үздігі, Тенге мен Солтүстік Бозашы кенорындырын ашушы, КСРО Мемлекеттік сыйлығының лауреаты Виктор Нечаев «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ ұжымына алғысын білдірді: «Тек Жеңіс күнінде ғана емес, Компанияның біздей ардагерлерді жалпы ұмытпай елеп отыратыны көңіл қуантады. «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ-на талай асуларды бағндырып, дамып өркендей беруді тілектеспін. Ал, серіктестерім, ҰОС мен тыл ардагерлеріне мықты денсаулық тілеймін!»

АРДАГЕРЛЕРГЕ МЫҢ ТАҒЗЫМ!

Бүгін 68 жыл бұрын ел үшін қан майданда ерлік танытып шайқасқан бозбала бүгінде самаларын қырау шалған қариялар. Оларға көрсетілер тағзым, тағдым қашанда үлгі. «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ қызметкерлері көп жылдар мұнай саласында еңбек етіп, өзіндік қолтаңбасын қалдырған ҰОС ардагері, қазір сексеннің сегізінсіні асқан Қамқа Үмбеталинаны құттықтады. Қамқа әжейді жеңіс мерекесімен «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ бас директоры Сунь Синьюн мырзаның өзі арнайы келіп құттықтап, 3D форматтағы теледидарды сыйға тартты. Сонымен қоса, қарияға Қытай Халық Республикасының Қазақстандағы елшісінің құттықтауын жеткізді. Өз тарапынан алғысын білдірген Қамқа әжейді үнемі назардан тыс қалдырмай елеп отыратын «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ одан әрі дамып, өркендей беруді ақ батасын берді.

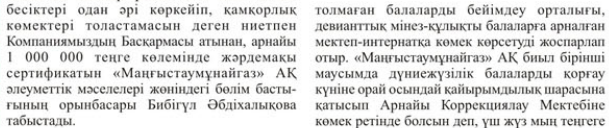
Бүгінде «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ есебінде шамамен 88 ҰОС және тыл ардагері бар. Олардың әрқайсысына мереке қарсаңында 150 мың теңге материалдық көмек көрсетілді. Жалпы мұнайлы өлкенің әлеуметтік дамуына қолдау көрсетіп келген Компания қызметкерлері жақсы істің жыл сайын жалғасын таба беретініне сендірі.

БАЛА – КӨҢІЛДІН ГҮЛІ, КӨЗДІН НҰРЫ!

Балалық шақ – бұл ең бақытты және алаңсыз кезең, айналадағылардың бәрі үлкен және жарқын, ал адамдар – мейірімді. Әлемде қуанышты, бақытты бала күлкісінен көретеміз не бар. Балаларды қорғау күнін жазғы демалыстың басында мерекелеу – тамаша дәстүр. Жақ ұрпақтар үшін бұл әсерлі және жарқын мереке. Бұл мейрам 1950 жылдан бері келе жатқан ең қонақ халықаралық мейрамдардың бірі болып саналады. Аталмыш мерекені атап оту туралы шешім 1949 жылдың қараша айында Әйелдердің Халықаралық Демократиялық Федерациясында қабылданды. Оны БҰҰ Бірауыздан қолдап, балалардың құқығы мен денсаулығын қорғауды қамқорлығына алды. Осыған орай Қазақстан Республикасы 1 маусым – балаларды қорғау күнін жыл сайын атап өтуде.

Біздің облысымыз да осы Халықаралық маңыздылығы бар іс-шарадан тыс қалмай мамыр айының 30 күні Маңғыстау облыстық балалар үйінің 20 жылдық мерейтойын атап өтті. «Нұр Плаза» қонақ үйінің мейрамханасында өткізілген мерейтойға облыс, қала, өкімішілік, көптеген компаниялардың уәкілдері қатысты. Мереке салтанатына орай бекендірілген үлкен зал іші балалар мен жасөспірімдердің қуанышты жүздеріне толып, көктемнің жайма шауқ күніндей жарқырады да кетті. Жырма жыл ішінде талай шәкірттеріне ата-ананың қамқорлығын беріп келе жатқан облыстық балалар үйінің тәрбиешілері балаларына айтулы мереке ұйымдастырып, ақ дастархан жайлады. Бұлтырдан бастап облыстық балалар үйі Жаңаөзен қаласының көпші, Ақтау қаласындағы жаңа қонысқа ие болды. Дәстүрге сай «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ да жыл сайын Халықаралық балаларды қорғау күніне арналғанды қайырымдылық іс-шараларын жастағарды. Баланың өскен бесігі – кең дүниенің есігі» - деп қазақ атамыз бекер айтпаған ғой, 20 жылда көптеген шәкірттері өсіріп, тәрбилеген Маңғыстау облыстық балалар үйінде өсіп келе жатқан бесіктері одан әрі көркейіп, қамқорлық көмектері толастамасын деген ниетпен Компаниямыздың Басқармасы атынан, арнайы 1 000 000 теңге көлемінде жәрдемақы сертификатын «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ әлеуметтік мәселелері жөніндегі бөлім бастығының орынбасары Бибігүл Әбдіхалықова табыстады.

Балаларды қорғау күні қарсаңындағы мерекелік іс-шаралар 31 мамыр күні жалғасын тапты. Отыз бес бала тәнертеннен бері мерекелеу қызу дайындалған. Өйткені, бұл күні, жыл сайын «Маңғыстаумұнайгаз» мекемесінің ұжымы Маңғыстау облысының мамандандырылған балалар үйінің бүлдіршіндеріне сый тарту етеді. Сол игі істің жалғасы үзілмек емес. Біздің Компаниямыз қамқоніл жандардың көңілін аулап, желдеткіш сплит система мен тәтті сыйлықтарды сыйға тартты. Әрине, қандай сыйлық болса да ата-ананың орын баса

ВСЕМ МИРОМ НА БЛАГО!

В Акционерном обществе «Казакский научно-исследовательский институт нефти и газа» 30 и 31 мая 2013 года была организована благотворительная ярмарка-продажа изделий, сделанных руками сотрудников и их детей. Все участники были приятно удивлены изобилием вещей, и главное умением наших сотрудников, которые на высоте не только на рабочих местах, но и в своих хобби. Красивые украшения, детские игрушки, вязание, шитье – это все мы. Украшения с фантазией (ожерелья, брошки) – эксклюзив, представила на ярмарку Директор департамента по общим вопросам Джакупова Жанна Кумарбековна. Необыкновенной красоты вязание (салфетки) представила начальник планового отдела Адрова Ольга. Специалист департамента геологии Абатова Жанар инспекла району, который несколько не уступает профессиональному пекарю – «Сделано с любовью». Специалист лаборатории Шингисова Эльвира вместе со своими детьми сделали очень много детских мягких игрушек, которые с удовольствием все раскупили. Ежегодно мы оказываем благотворительную помощь Дому малютки и Дому престарелых. Ярмарка была приурочена к Празднованию Дня защиты детей - 1 июня. На вырученные деньги будут приобретены памперсы для дома малютки.

Белунина Любовь Григорьевна, администратор АО «КазНИПИМұнайгаз»

Аяласаң, табиғатты аяла!

Бүкіләлемдік қоршаған орта күні – бұл экологтардың, биологтардың және басқа да табиғат қорғау саласында қызмет ететін маман иелерінің кәсіби мейрамдары емес, бұл қоршаған орта проблемаларын ойлауға түрткі болатын күн. Сондай-ақ бұл күні жер шарының, қала берді өңірдің әрбір тұрғыны қоршаған ортаны қорғау проблемаларын және оларды шешу жолдарын ойлап, қолынан келгенше өз үлестерін коюу керек. Ауласын тазарту, қоқыстарды жинап, арнайы ыдысқа тастау, ағаш түтіндерін ақтау, үй маңындағы өсімдікке су құю және болашақ ұрпаққа бізден кейін не қалатыны жайлы ойлау қажет.

Осы орайда, біздің Қоғам табиғатты қорғауға бағытталған іс-әрекеттерін міндеттеу үшін «Қоршаған ортаны қорғауды басқару жүйесі» және «Қоршаған ортаны қорғау саласындағы саясат» құжаттамаларын бекітіп, өз күшіне енгізді. Кен орындардағы өндірістік нысандарда жиі кездесетін талап бұзушылық қалдықтарды орналастыру кезінде орын алады. Бұл оқылықтардың алдын алуға жасалып жатқан іс-шаралармен қатар, қорықпалы мағлұмат ретінде келесідегідей нұсқаулық әдістемені ұсынамыз!

Қалдықтарды орналастыру тәртібі!

Біздің аумағымызда қалдықтарды қайта өңдеп, оларды екінші реттік шикізаттар ретінде пайдаланатын ұйымдар аз болуына байланысты қалдықтармен жұмыс істеудегі мәселелердің маңыздылығын атап кету керек. Сол себепті бізге бірлесіп отырып, Қоғам басшыларының қолдауымен нақты нәтижелерге қол жеткізуіміз қажет. Атықталатын жұмыстар өте көп, еңбек етуші әр қызметкердің табиғатты аялай білуіне деген жауапкершілігі қалыптасуы қажет, мысалы, асханадан алынған бөтелкедегі су немесе қорпаптағы айранды алған соң, одан босаған ыдыстарын қандай қоқыс жәшігіне салу туралы ойлау керек!!! Яғни, тазалық және тәртіп өзіміз еңбек етіп отырған мекемеміздің келбеті.

«Мангыстаумұнайгаз» АҚ қауіпсіздік техникасы, еңбекті қорғау және қоршаған ортаны қорғау департаменті қоршаған ортаны қорғау және радиациялық қауіпсіздік қызметі ҚР Экологиялық кодекстің негізге алып, өндірістігі үрдістердің экологиялық талаптарға сай іске асырылуын қамтамасыз етуде өндіріс жұмысшыларымен етене араласып, Қоғамның мүдделері мен басты міндеттерін айқындауға және оларды жүзеге асыруға талаптануда. Алғашында 1994

жылы «Мангышлакнефть» ӨБ-ң қоршаған ортаны қорғау бөлімі болып құрылған құрылымды Бегеев Мағаш Оржанович басқарды. Бұл бөлім кейінгі жылдары қоршаған ортаны қорғау заңнамалар талаптарының күшейтілуіне байланысты 1998 жылы қоршаған ортаны қорғау қызметі болып қайта құрылды. Қазіргі кезде еңбекті қорғау және қоршаған ортаны қорғау департаментінің қоршаған ортаны қорғау қызметі Екпбаева Жаннат Егізбаевнаның басшылығымен еңбек етіп келеді.

Қоршаған ортаны қорғау қызметі өндірістік нысандардың қызмет етуі нәтижесінде шығарылатын зиянды заттардың (эмиссия) шығару мөлшерін анықтап, оларға ҚР қоршаған ортаны қорғау министрлігінен рұқсат алады. Бұл рұқсатсыз Қоғамның жұмыс істеуіне мүмкіншілік жоқ.

Әлбетте, экологтар қоршаған ортаға бөлінетін эмиссиялардың рұқсатында көрсетілген талаптардың орындалуын бақылауы қажет. Эмиссиялар өндірістік нысандардан шығарылатын болғандықтан, экологтардың жұмысы өндіріс қызметімен тығыз байланысты. Осы орайда, экологиялық заңнамалар талаптарының бұзылуы нәтижесінде, әдетте, өндіріс қызметкерлері жауапқа тартылып, тәртіптік жазаға тартылады. Сондықтан да, мұнай мен газдың көрсеткіштеріне негізделген Қоғам жұмысының көлемесінде қорықпалы қалатын экологтардың қызметі еркін.

Қауіпсіздік техникасы, еңбекті қорғау және қоршаған ортаны қорғау департаментінің Қоршаған ортаны қорғау және радиациялық қауіпсіздік қызметі.

СИСЕМ АТА ҚОРЫМЫНА ЗИЯРАТ

Өз халқының тарихының өнегелі жақтарын білу, өз елінің кешегі мен бүгінгі қаһармандарын мақтаныш ету, олардың ерлігіне тағзым ету, оларға сай болу патриотизмнің басты құрамдас бөлігі.

Қазақстан егеменді мемлекет ретінде қарқынды дамуы тәрбие процесін жөнге келтіру мен оның бағыттарын айқындауды қажеттілігін нақты түрде ұғынуға әкелді. «Саламатты Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы бойынша басым бағыттар қатарына азаматтылықты, еңбек сүйіштілікті, адамгершілікті, адам құқықтарымен бостандықтарына құрметпен қарауды, Отанға, отбасына, қоршаған ортаға деген сүйіспеншілікті т.б. қалыптастыруға бағытталғаны белгілі.

мекенінен 30 км., солтүстік бағытта, Батыс Үстірт шыңдары аймағындағы қыстау-құдықтар мен ежелгі керуен жолдары бойында орналасқан. 1982 жылдан бери республикалық дәрежеде мемлекет қамқорлығына алынған.

Сисем-ата қорымы – батырлар пантеоны: мұнда ардақты азаматтар, халық қаһармандары: Қонай батыр Қеңжеулы, Есенұлы Сейіт би, Ырысәліұлы Жанұзақ батыр, Төлеп батыр Өнетұлы, Жары Сүйіншіұлы бай-батыр Үрсейітұлы, Төлепұлы Маңбытұлы би-болыс, Байбоз Бөккәраұлы, ру басылары Жаңбырұлы Өтеулі, Жаманқара, Матай, Өтегүл Зорбайұлы, Адайлың 3 назарың бірі Ескелді Саназар Құдайыназарұлы, бай-сақ болған Бегей Дәуілдір Қоқыбақұлы, Сенгір Дәуілдірұлы, Жарылған Сенгірұлы, Назар Жарұлының, атақты 4 баласы

Осы бағдарлама негізінде патриоттық тәрбие мен қоғамдық саяси сауаттылықты қалыптастыруға, қоғамдық өмір нормаларын қастерлеуге, біздің халқымыздың тарихи өткені мен мәдени мұрасына құрмет көрсету рухында тәрбиелеу мақсатында «Жетібаймұнайгаз» ӨБ басшыларының қолдауымен «Өлкетану саясаты» бағдарламасы (18.01.2013 ж.) жасақталыны және Қоғам басшылары қолдап, бекітті.

Мамыр айының мерекелерінің айғын ала, яғни 11 мамыр күні «Жетібаймұнайгаз» ӨБ бастығының орынбасары К. Досаевтың басшылығымен 40 адам болып 2 автобуспен Сисем ата қорымы бағытына жол тарттық. Ақтаудан ертеңгілік таң ата жолға шығып Жетібай, Шетте, Жармыш ауылдарының үстімен жүріп отырып, күн шыға Манаға асуына келіп жеттік. Ол жерге аялдап, аруақтарға дұға оқып, жолымызды әрі жалғадық.

Ішпінде мұнайшылардан басқа Абдолла молда да болатын. Ескіше сұяты бар, жөн білетін әңгімесін дұрыс айта білетін азамат екен.

Мангыстау өлкесінің әрбір бекері, тұрғы мен тасы қияметті аныға толы, әр ескерткіші газшылар қойылуынан сыр шертеді. Жол бойы әркім өзі білген қызықты әңгімелері мен аңыз-ешкірлерін т.б. айтып отырды. Сисем-ата қорымына түсе мезгілінде жеттік. Енді осы қорым жайында әңгімелейік.

Сисем-ата қорымы - Мангыстаудағы ең ірі және ежелгі қорымдардың бірі. Сай-Өтес елді

(Шотан батыр, Тастемір бай, Майлан, Құдайберген), Қаржау Толекұлы, Қожаназар бай, Жаңайұлы, Өнет би Текеулі т.б. мәңгілік қоныс тепкен. Жәлігерлердің барлығы 300 жылдық бер жағындағы, оғыз заманынан келе жатқан дүниелер.

Абдолла молданы Қорым басын түгел аралап, дұғаларымызды оқып, тау етіп, зияраттадық. Ата-бабаларға садақа беріп, тілек тіледік. Сол қорым шырақшысы – Есен Жемейі Нұрберген деген асқалал бізбен бірге болып көп нәрселерді көрсетіп, түсіндіріп жүрді. Абдолла молдамыз әр тастағы ескі жазуларды мүдірмей оқып, айтып отырды. Айтса айтқандай, Сисем ата қорымы шын мәніндегі еліміздің, Мангыстау халқының ең асылы, марқасалары жатқан үлкен қорым екен.

Барушылардың бәрі риза болып, көп нәрсеге «көздерін ашқандай» марқайып қайтты.

Басшыларға, әсіресе, осы шараларды ұйымдастырған «Жетібаймұнайгаз» ӨБ-ның әжыпшілік және әлеуметтік мәселелер жөніндегі бастығының орынбасары Досаев Құдайберген мұнайшылар шын пейілмен ризашылығын білдіріп, алғыстарын жаулартауда. Осы шара ары жалғасын табады деп ұйғиртенип, көп сұран, ұсыныстарын білдірді.

Көкшеев Берлігали, «Жетібаймұнайгаз» ӨБ-нің әлеуметтік мәселелері жөніндегі жетекші маманы

МангыстауМұнайГаз директорына

ХАТ

Сізден хабарлауыңызды сұраймын, жақын орналасқан мекеме 2574 әскери бөлімінің «Оймаш» оқу полигонының қорғаныс Министрлігінің жақын аумағында орналасқан. Осыған байланысты сізге баяндаймыз. 01.06.2013 жылдан 30.10.2013 жылға дейінгі аралығында осы аумақта жауынгерлік оқ атысы, жарылғыш заттарымен өткізілуде. Осыған байланысты қауіпсіздік ережесін сақтауыңызды автокөлік немесе басқада техникамен кіріп шығуыңызға тиым салынады. Әсіресе адамдардың және жануарлардың тұрған кезінде.

2574 әскери бөлім командирі
гвардия подполковнигі

М.Кучекбаев

Егер сіз жарғыш заттарды тауып алсаңыз келесі телефондарға хабарласуыңызды өтінеміз.

2574 әскери бөлім командирінің жауынгерлік дайындық жөніндегі орынбасары гвардия подполковнигі Т.Сапарбаев: 8-705-429-19-77

2574 әскери бөлімінің оқу полигонының бастығы гвардия аға лейтенанты Е.Капанов 8-775-541-04-98

2574 әскери бөлім бойынша кезекші: 8 (7292) 36- 21-44

ҚАЗАҚСТАН – ҚЫТАЙ: өркендеу мақсатындағы әріптестік

Жаймағамбетов Самат Сүйіндіқұлы
«Қаламқасмұнайгаз» ӨБ,
ТСДБ бастығы

Қытай Халық Республикасына «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ-нан 16 адамнан тұратын топ болып 14 мамыр күні таңда ұшып бардық.

ҚУМК өкілдері жылы қарсы алып, қонақуіге орналастырды.

Келесі күні сағат таңғы 08:30 бастап «мұнай» мамандығы бойынша курстың ашылуы болды. Біз алғашқы күні «Суды оқшаулаудың технологиясы», «Суды бірнеше қабатқа айдау техникасы», және «Тот басудан қорғау», «Көлбеу ұңғымдардың өндірістік және экономикалық тиімділігі» тақырыбы бойынша 2 күн лекция тыңдадық.

Сапардың үшінші күні Циндао қаласына ұшып бардық, бұл «Сары» теңіз жағасында орналасқан, 150 жылдық тарихы бар Еуропалық архитектуралық салынған жана қала екен. Қалаға кірер кезде 7000 метр теңіз астымен салынған туннель арқылы өттік, содан кейін «Хуаду» мұнай университетіне экскурсия жасадық. Экскурсия барысында мұнай кешендерінің модельдерімен және университет тарихымен таныстырды. Бұл оқу орнында 100-ден астам Қазақстандық жастар білім алатынын білдік.

Циндао қаласының ескі бөлігіне ұзындығы 40 шақырымнан астам теңіз үстіне салынған көпір арқылы өтіп, Фушан шығанағында орналасқан желкенді қайық спорт орталығын тамашаладық. Бұл жерде 2008 жылғы жазғы Пекин олимпиадасының желкенді қайықпен жарыстары өткен. Осымен Циндао қаласына 2 күндік сапарымыз аяқталып, жоғарғы жылдамдықпен жүретін пойызбен Пекин қаласына қайта оралдық.

20 мамырда Пекин қаласындағы Бұрғылау институтына барып цемент ертіндісі зертханасымен және мұнай өнімдерін шырғару құрылғыларын дайындайтын зауыты аралдық. Осы зауыт ішінде қолана бітеулігін қалпына келтіру үшін қолданатын кеңейткіш труба шырғаратын цехпен таныстық. Сапарымыздың соңында Пекин қаласына жақын орналасқан Ұлы Қытай Қорғанына экскурсия жасадық.

Осы сапар нәтижесінде бізге «біліктілікті жетілдіру курсынан өту туралы» диплом табыс етілді. Бұл сапар мен үшін жақсы әсер қалдырды және осы сапар үшін «Маңғыстаумұнайгаз» компаниясына алғысымды білдіремін, болашақта да оқу, үйрену, тәжірибе алмасу курстары жалғасады деп ойлаймын.

Бисембиев Рахымғали,
«Жетібаймұнайгаз» ӨБ,
ОИТД диспетчері

2013 жылдың 14-22 мамыры аралығында Пекин, Циндао қаласында өткен «Мұнай кен орнын игеру технологиясы» курсы бойынша оқу семинары және экскурсия кезінде көптеген тәжірибе жинап қайттық. Әуешайдан бастап қонақ жайлықпен қарсы алу, сыйлау, қуту - кеткенге дейін өз жалғасын тауып отырды. Пекин қаласының түңгі көрінісі, оның танқаларлық архитектуралық өзгешеліктері, ғажап көп қатарлы бір бірне ұқсамайтын, қайталанбас құрылыс ерекшеліктері таңдандырды.

Қытай өкілдерінің жылы шыраймен, қонақ-жайлықпен қарсы алуы, 10 сағаттағы ұшақ үстінде болып шаршап шалдыққан біздерді әп-сәтте сергітіп жіберді.

Түстен кейін семинар оқуымыз басталып та кетті. Көптеген тақырыптарға лекциялар оқылып, сұрақтарға жауаптар беріліп отырды. Мында күнделікті жұмыс тәжірибесінде кездесіп жүрген проблемалық тақырыптар қозғалып, оларды шешу жолдарына да кеңірек тоқталды.

Мұнай өндіру технологиясында өзінің үлкен кері әсерін беретін тот басу (коррозия) тақырыбында оны жою, антикоррозиялық тәсілдер туралы технологияларға салыстырмалы түрде көптеген мысалдар келтірілді. Бұл мәселе туралы Қытайдың құрышты зерттеу институтының жұмыстары және олардың антикоррозиялық алдын алу шаралары туралы айтылды. Бұл институтта коррозияның пайда болу факторы егжей-тегжейіне дейін зерттеліп, Қытай және одан тыс өндірістерінен, оның ішінде Жетібай, Қаламқас кен орындарында пайдаланылатын трубалардың, сыртқы және ішкі жағдайларын тексеріп антикоррозиялық шаралар жүргізіледі және антикоррозиялық қорғау технологиясын ұсынады. Қытай бұрғылау технологиясын зерттеу институты бұрғылау әдістерін зерттейді. Оның нәтижесінде өндірістерде горизонтальды /көлбеу/ бұрғылау әдісі кенінен пайдаланылып келеді. Бұл әдіс технологияның жетілген түрі болып есептеле отырып, нәтижесінде өндіріс өнімділігі анағұрлым артқаны байқалған.

2012 жылға дейін 1699 ұңғым горизонтальды әдіспен бұрғылауға көше, оның ішінде 1351 ұңғым Қытайдың өзінде, 348 ұңғым сырт мемлекеттерде игерілген. «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ бұл әдіске екі ұңғымлар көшіріген. Мысалы, Жетібай кенорнында 9 ұңғым бұл әдіске көшірілгенін кейін 2,8 есе мұнай өнімі көбейген. Қаламқас кенорнында 12 ұңғым іске қосылған, алғашқы өнімдері 20,2 тоннаға дейін жеткен. Осы секілді Қытай мемлекетінің Сурад, Да Чин, Лау Хе, Син Цзин өндірістерінде шетелдер бойынша Африка, Америка, Орта Азия, Тынқ мұхиты кен орындарында горизонтальды бұрғылау әдістерінің нәтижелерімен таныстырылды.

Семинарлық оқудан кейін Циндао қаласына жасалған экскурсия үлкен әсер

қалдырды. Қаладағы мұнай университетінде болғанымызда, мұнда көптеген шетелдік студенттерді байқадық. Университеттегі ұстаздар, декандар, қызметкерлер құрамы жастардан құралған. Өздерінің ғылыми жұмыстарымен таныстырған жас-жас университет мүғалімдерін көріп таң қалдық.

Пекинге қайтып келгеннен кейін әлемге әйгілі Қытай қамалына, Ихэюан ұлттық паркі, Олимпиада өткізген стадиондарға бару, Ұлы Жібек жолы жәрменкесіне экскурсиялар ұйымдастырдық. Осы уақыт аралығында Қытай халқының тарихымен таныстырды, әр мезгілде елді басқарып отырған династиялар, ұлттық мәдениеті туралы естіп, Қытай халқының тіршілігі, өсіп-өнуі, қалыптасуы туралы көптеген мағлұматтар алдық.

Мемлекет өте жоғары деңгейде өзінің ұлттық мәртебесін сақтай отырып, даму үстінде. Оның ең үлкен белгісі – сырттан барған шетел азаматының Қытай еліне келіп, онда жүргенін шын мәніде сезінуі. Себебі барлық азаматтары өз ана тілдерінде сөйлейді. Бүкіл ғимараттар, сауда орындары, мәдениет ошақтары мен жеке кәсіпорындарының атаулары, жарнамалары тек қана қытай тілінде жазылған. Бұл елдің тек қана ұлт мүддесі арқылы дамуын көрсетіп тұрды.

Сондай-ақ, бұл елдің қонаққа тамақ ұсыну тәсілі олардың өздерінің тамақтану мәдениетінің жоғарылығын көрсетті. Дастархан мезіріне оннан астам ұлттық тағамдарын қойып, олардың құрамы мен дайындалу әдістері туралы мақтаншыпен айтып отырды.

Осынаша қонақ болу тұра қатар тәртіптің барлығы ең ұсақ деген мәселелерде де көрініп тұрды. Мысалы, темекі тұқылдан тек арнаулы жерлерге тастау және оны арнайы жерлерде ғана пайдалану, көшелерді таза ұстау сияқты ең қарапайым нәрселер қытайлықтардың санасына сіңген жай ғана тәртіп, яғни қалыптасу жағдайы болып есептеледі. Бұл тұрғыда біздің олардан үлгі алуымыз қажет сияқты.

Қорыта айтқанда, Қытай сапары бізге өте ұнады. Асқан қонақжайлықпен қарсы алып қанайтық әріптестерімізге зор алғыс айта отырып, екі ел арасындағы ынтымақтастығымыз арта берсін, бейбітшілігіміз мәңгі болсын дегіміз келеді!

Высшие курсы повышения технологии по разработке месторождения для компании ММГ

Нурмағамбетов М.К.,
Начальник ЦППД
ПУ «Қаламқасмұнайгаз»

Мы, работники АО «Маңғыстаумұнайгаз» прошли курсы обучение технологии по разработке месторождений для компании АО «Маңғыстаумұнайгаз» с 13 мая по 23 мая 2013г. в г. Пекин. Проживание и обучения проходили в Пекинском пьезиведческом отделе «Циндзинь». Курсы проводили специалисты: «Цаунчо - Исследовательского Института месторождения Туха на тему: «Комплексная и высокопрочная технология изоляция воды

WPD». «Семинар по технологии ОРЗ (одновременно раздельной закачке). Компания по разработке технологии КННК на тему: «Обмен опытом по вопросам коррозии на месторождениях и антикоррозионные технологии», Институт разведки и разработки при КННК на тему: «Исследование распределения остаточных запасов нефти в залежах проекта АО «Маңғыстаумұнайгаз», «Анализ состояния разработки проекта АО «Маңғыстаумұнайгаз» в 2013г.», Группа технического содействия СНПС в ПУ «ЖМГ» на тему: «Анализ эффективности разработки заводнением и технические мероприятия месторождения Жетыбай», Научно-Исследовательский Институт Буровых Технологий КННК на тему: «Производительная эффективность горизонтальных скважин и анализ их экономической пользы», «Технология восстановления герметичности обсадных колонн расширяемой трубой».

На семинаре были дискуссии, много интересных вопросов и обмен мнениями со специалистами, так как пройденные темы были актуальными на сегодняшний день на месторождениях АО «Маңғыстаумұнайгаз».

После обучения курсов участники вылетели в г. Циндао. В г. Циндао остановились в отеле «Ланьхай». Циндао расположен на юге Шаньдунского полуострова на берегу Желтого моря. В Циндао проехали по самому длинному автомобильному мосту в мире через открытые воды с длиной 42,5 км. и по подводному

тоннелю длиной около 8 км. Циндао славится изобилием морепродуктами. Посетили лабораторию и библиотеку Китайского нефтяного университета Хуаду.

Эксперсия прошла по олимпийскому центру парусного спорта. В этом центре были проведены соревнования по парусному спорту на летних Олимпийских играх в Пекине 2008 году.

Посетили Циндаоский музей пива, построенный в качестве подарка заводу Циндаоского пива на его столетие.

В океариуме обитает множество видов рыб, скаты, акулы, пингвины, тюлени, разноцветные водоросли, кораллы и крабы. Очень интересным зрелищем являются представления шоу водолазов с дельфинами и морскими котиками в морском цирке.

В Пекин возвратились на высокоскоростном поезде, скорость поезда достигает 330 км/час.

В г. Пекин с сопровождением профессиональных гидов экскурсия прошла по

историческим местам Китая и достопримечательностям современного Пекина. Во время экскурсий посетили:

Ворота Тяньаньмэнь, которые были парадными воротами в Императорский дворец при Династии Мин и Цин, построенными в 1420г.

Императорский дворец Гутун династии Мин и Цин, который представляет собой шедевр древнего архитектурного ансамбля, еще самый крупнейший и хорошо сохранившийся деревянный архитектурный комплекс. Императорский дворец Гутун в Пекине является первым среди пяти огромных дворцов в мире.

Парк Ихэюань (Летний императорский дворец) является крупным природным пейзажным садом, и хорошо сохранившейся императорской резиденцией, и известен как императорский музей-заповедник.

Великую китайскую стену Бадалин известную, как одна крепость из девяти мировых крепостей. Великая китайская стена является важнейшей военной крепостью династии Мин и главным барьером столицы Пекин.

Рынок «Сюэюэ» (Шезловый рынок), который известен во всем мире как международный туристический рынок для шоппинга в Китае.

Поездка в Пекин прошла успешно, так как семинар и экскурсия по историческим местам Китая были совмещены и организованы на высшем уровне.

Маңғыстаудың байырғы журналистерінің бірі Мұқтасын Сухамбердиев Маңғыстауда мұнай көздерінің табылып, одан кейінгі мұнай өндірісі саласының қалыптасып, даму кезеңдерінің куәсі болған өлкеміздің бірден-бір тілшісі. Күрметті демалысқа шыққан Мұқан сол бір кездері тебірене еске алады.

1965 жылы мен Алматыдағы жоғары партия мектебін бітіріп, туған жерім Атырауға (ол кезде Гурьев облысы) келдім. Облыста салынып жатқан радио және телевизия орталығының құрылысы әлі бітпеген екен. Обком хатшысы Әжікенов Сұлтан маған мұнай көздері ашылды, қала салынып жатқан Маңғыстауға арнайы тілші болып баруды ұсынды. Партия айтқанын болды, баруға келісім бердім. Менің қызметке тұруым Ақтауда (ол кезде Шөвченко) қаламын II-партия конференциясының отуіне түспә-түск келді. Ақтауға үш үш күн ауэужайға келдім, конференцияға обкомның бюро мүшесі Ш.Оразбаев та бара жатыр екен. Кешке дейін күттік, ауа райы ашылмады. Сол кезде Оразбаев: «Ертең де күн ашылмаса, конференцияға үлгермейміз. Мақат арқалы «дрезинамен» кету керек», – деді. Құрылысы әлі бітпеген теміржол жұмысшылары жүретін «дрезинаға» 5 адам болып отырдық. Сол отырған күйімізде 10 сағаттай жүріп, ерсіне Шетпеге, тағы 3 сағатта қалаға жетіп, қала ішіндегі «Меловой» дейтін вахта жетегін аялдамаға сағат 9-да келіп тоқтадық. Сөйтін, «Дружба» кинотеатрында болатын конференцияға да үлгердік-ау.

Конференцияда қалалық партия комитетінің бірінші хатшысы Захаров Виктор Кузьмич баяндама жасады. Ол партияның XXIII съезінің шешімдерін орындаудағы қала коммуністерінің міндеттері туралы айтты. Жабдық кәсіпорнының бас директоры Григорян, мұнай құрылыстарын салу үшін келген құрылыс тресінің басқарушысы П.Аваков, Өзен мұнай өндіру басқармасының бастығы Өтеесінов Рахмет және «Маңғыстаумұнайгаз-барлау» тресінің бастығы Халел Өзбекқалиев сөйледі.

Мен осы конференцияда облыстық «Прикаспийская коммуна» газетінің осындағы меніңкі тілшісі Таланов Юриймен кездесіп, арнаулы тілші болып келіп жатқанымызды айттым. «Бірге істейміз ғой» деп қуанып қалды. Осы конференцияның мақаласын бірге жазып, кетіп бара жатқан Оразбаевқа беріп жібердік.

Содан кейін қоңақ өйте орналасып, қаладағы жетекші кәсіпорындарға бардым. «Маңғыстаумұнайгаз» бірлестігіне бұған дейін Ақтөбедегі өлділік Халық шаруашылық кәсіпедес бастық болып істеген Өтеесінов Салип аға келген екен. Ол кісіні мен студент кезден білетінім. Бірде қаннұққа ауылға баратын болып вокзалда билет таба алмай жүргенімде сессиядан ауылға қайтып бара жатқан көп кісінің ішінен Салип аға мені өзімен бірге алып кеткен еді. Салип аға сол кезде Жылыой райкомында хатшы екен. Бірлестікке барып, ағаның кабинетіне кіріп, амандастым. Ол қуанып қалды, жұмысыма құтты болсын айтты. «Тілші болсаң, барлық хабарды бізден алып тұр. Ертең Москвадан министр келеді, олармен Өзенге барсың, жолай әңгіме тыйдасың», – деп мені бойым бастығы Табын Оржановқа таныстырды.

Өзіміз кеше түскен аялдамадан шағын пойыз Өзенге жүреді екен. Министр В.И.Шашин және қасына ерген адамдар бар үш вагон тіркелген шопақ пойызбен Жетібай – Өзен жолымен жүріп келеміз. Үлкен министр Маңғыстаудың қалай ашылғаны туралы тресің бас инженері Балғамбаев Салтанат, «Маңғыстаумұнайгаз» бірлестігінің бас инженері Смолинков, құрылыс туралы Аваков қабырғада ілулі тұрған диаграмма бойынша айтып шықты. Шұғын пойыз Өзенге келетіні барды. Мұнайшылар кент енді салынып жатырған кез. Қонақтар құрылысшылар тұрған жатақханаға орналасты. Ертемен кәсіпшілік алаңына бардық. Сол жылы

Мұқтасын Сухамбердиев: «Мұнайлы Маңғыстаудың тарихы менің көз алдымда өтті...»

осы теміржолмен Өзеннің бірінші мұнай эшалоны жөнелтілген еді. Күзге қарай мұнайдың қарқыны азая бастады, бұған мұнайдың құрамындағы парафиннің кері әсері болды. Мұнайшылар министрге соны айтты. Кәсіпшілік алаңында бір мұнайшы траншеяны ашып, астында жатқан құбырдың сыртың газ фақелімен қыздырып жатқанын көрді. Шашин «Бұл не?», – деп сұрады. «Бұл алғаш мұнай беріп бастаған 13 ұңғының біреуі, парафинмен бітеліп тоқтап қалған, соны сыртынан газ отымен қыздырып, парафиннің сұйылтып жатырмыз», – деді Рахмет Өтеесінов. – Бұл бір скважина, күні ертең 100-ге, мыңға жеткенде қайтеміз? Осының амалын табу керек. Сонда министр тұрып: «Татария мұнайында да парафин бар, бірақ 4%-тен аспайды, ал мында 25-30%-көрінеді. Ол үшін не істеу керек?», – деп, ол Өтеесіновке қарады. Сонда ол: «20-30 скважинадан тұратын бір топтық қондырғының әрқайсысына қыздыру пештерін қосып, мұнайды сол арқылы қыздырып жіберсе дұрыс болады», – деді. «Бұл ойланатын мәселе екен», – деді Шашин. Москваға барған соң, сондай қыздыру пештерін өзгендіктер берген жоқпанын Сызрань зауытына тапсырған ғой. Көп келіпкей әлігі зауыттан онышақты пеш, артынан қанша керек болса да жетерліктей етіп жіберіп жатты. Оларды техникалық жабдықтау базасынан Сырым Жиенбаев әкеліп орнатты.

Өзеннің проблемасы мұнымен біткен жоқ. Мұнай газбен бірге шығады, оны құбырға мұнаймен бірге айдап қазанға жіберуге болмайды, жарып кетуі мүмкін. Сондықтан оны жер үстіне шыққан бойда болып, басқа трубамен зауытқа беру керек. Маңғыстауда ондай зауыт әлі жоқ еді. Енді не істеу керек? Газды қондырғы жанындағы тұрбамен ауаға жіберіп, өртеуге тура келді. Тағы да Рахмет оны қалай асырудың жолын айтты. Ол мұнаймен бірге шыққан газды өнімді қабатқа қайта айдаса, ол жер астындағы мұнайды көтеретін «лифтінің» рөлін атқаратын болады. Ембінде соғыс жылдарында мұнай өндіруді көбейту үшін қабатқа су айдап, мұнайды көтеретін әдісті қолданды. Бұл Совет Одағында бұрын жоқ тәжірибе болатын. Енді мынау Рахметтің жаныналы – кенорынның өзінін газын өзіне айдап, мұнайды көтеруге қызмет еткізу үшін пайдалану керек болды. Сөйтін, бұл әдіспен бірінші жылы 340 мың тонна мұнай берген Өзен келесі жылы оны 1 миллион 500 мың тоннаға жеткізді. Осындай жаңалық Өзеннен кейін басқа кенорындарында қолданылып, үлкен пайда келтірді.

Маңғыстаудың алғашқы эшелон мұнайын жөнелтіп болғанын, Рахметпен кен орнына бардық. Кәсіпшіліктің кеңесшісі әлі Ескі Өзенде – барлаушылардың мекенінде екен. «Болашақ мұнайшылар қаласын қайдан салу керек, күні ертең келетін мыңдаған мұнайшыны 150 шақырымнан Ақтаудан автобуспен қашаның тасуға болады?» деген сұрақ сол кезде қатты назарда тұрды. «Қалаың өндірістің қасынан салу керек. Анау Ембідегі мұнайшылар мекені бәрі де өндірістің қасынан салынған ғой», – деген ұжым айтылды.

Өндірісті аралап келіп, қалаға қайттық. Рахметтің өзі де қалада тұрады екен. Әкесі Жайылбаев Өтеесі де мұнайшы болған, Ленин орденінің иегері. Рахмет мені таныстырып жатыр: «Бізге келген арнаулы тілші. Мақаттағы біздің Өлғазы жездейсін туған құдасы – Сухамбердиев Мұқтасын», – деді. Сонда Өтеесі марқұм: «Сен Қойшыбектің баласысың ғой, екенді білем ғой!», – деп бірден таныды.

Осдан кейін бір жылдай Ақтауға салт келіп істен жүрдім. Мұны білетін хатшы Закаш Камалиденов: «Мұқа, бірқалаға неге көшіп келмейсің?», – деді. Мен нәгер беріп жатса, келетін ойлм бар екенін айттым. Содан арасына бір ай салып менің Гурьевтегі адресіме желел телеграмма келді: «Сыте үш бөлмелі пәтер әзір, адресі 4-шағын аудан, 62-үй, 59-пәтер», – деп жазылған. Осы желделхатты ақама көрсеттім. «Партия шақырып, үй беріп жатса барыңдар, біз де соныан барамыз ғой», – деді.

Сөйтін жиналып, үй мүлкімізді контейнерге салдық. Ол Өрек арқалы, одан Махкачкалаға барып Ақтауға келеді екен. Бір ай дегенде жүгіміз де жетті-ау.

Көшілеріміз Салтанат Балғамбаев, Бердіхан Екібаев, Өтеесі Салтанат Жайылбаевтер болды. Танысып, араласып кеттік. Үй біздің алдымызда тапсырылған екен, әлі телефон да, радио да жоқ екен. «Тілші болған соң сыртың

байланыста болу керек ғой», – деп сол кездегі қаланың «қожайыны» ПГМК бастығы Григорянға баруға тура келді. Ол кісі қалалық партия комитетінде бюро мүшесі, сонда мені көрген еді. Танысканнан кейін мен Ақтауға тұрақты көшіп келгенімді айттым. «Тілші ретінде қаладағы кәсіпорындарға барып, олардың қызметтері туралы жазатын боламын. Сонда Сіз басқарып отырған өндірісті қалай ұздымыз жауға болады?» деген сұрақ қойдым.

Сонда ол: «Маңғыстаудың байлығын өндіріп, игеруді Одақтық үкімет үш министрлікке – Орта машина жасау, мұнай құрылыс және теміржол құрылыстары министрліктеріне жүктеді. Біз өз тарапымыздан Қорғаныс саласының тапсырмасын орындап жатырмыз», – деді Григорян. – Мұнайды жакетті энергия қуатымен қамтамасыз етіп отырмаз. Энергокомбинат салында, онда теңіз суын тұщытатын арнаулы қондырғы болады. Біз құбыр төсең, Өзен, Жетібайға түшсе және техникалық су береміз. Ауылға да көмектесіп жатырмыз. Сохоздардың орталығының құрылысын жаңа типпен тұрғызуға», Директорды тыңдай отырып, «Комбинаттың осындай сан салады қызметтерін баспасөзде қалай көрсетсек екен?», – деген сұрағымызға ол: «Бәрін айтуға болады, тек «уран» деген сөз айтылмасын, қалағандары «Қаладағы белгілі кәсіпорында» деп бастап, ар жағын өздерің айта бересіңдер ғой», – деді. Осдан кейін мен Григорянға өзімің келген шаруа – телефон жөнінде айттым. Рубен Арамансович байланыс хелхының бастығы Морозовқа шықты. «Тілшінің үйіне тез арада телефон орнатып бересің», – деді. Сол күні жұмыс аяғында үйге келсем, телефон орнатылып қойыпты! Григорянның келуіне Ондасыновтың ықпалы болған деседі. Өндірісті, қаланың құрылысын тездету үшін Нүреке министрлікке шыққан көрінді. Григорян 1917 жылы туған, тау-кен институтын бітіргеннен соң қорғаныс саласында істеген. Ақтауға Герман Демократиялық Республикасындағы қорғанысқа байланысты жұмыстан келген. 1961 жылы келген ол бірден комбинат директоры болды. Жемісті қызметі үшін Лениндік, Мемлекеттік сыйлықтардың лауреаты атанды. Қазақстан Компартиясының мүшесі, КСРО депутаты болып үлгерген, Социалистік Еңбек Ері атағын екі рет алған. Григорянның тұсында руданы өңдейтін фабрика, қалаға жылу беретін станция, тұрғын үй құрылысын жүргізетін арнаулы комбинат іске қосылды. Бұрын бір өндірістің құрамында болып келген құрылыс басқармасы екіге бөлінді. Ол енді Каспий аймақтық құрылыс комбинаты деп аталды (ПГУС). Мақат-Маңғышлақ теміржолы құрылысын Маңғыстау жағынан бастаған да осы екен. 1966 жылы Ақтау-Өзен су құбыры, 110 кВт электр желісі тартылды. КСРО Ғылым академиясы Ботаника институтының филиалы Ақтауға көшіп келді. Олар елдің басқа аудандарынан шөлейтті өлкеге төзімді өсімдік, тал-теректерді әкеліп отырғызды. ПГМК комбинаты бесжылдықтардың тапсырмасын артығымен орындап, екі рет «Еңбек Қызыл Ту» орденімен наградталды. 4 мыңнан астам адам үкіметтік наградаға ие болды. 4 адам, оның ішінде Григорян да бар. Социалистік Еңбек Ері атағын алды. Мұндай дәрежеге фабрикань директоры Ю.Кузнецов, құрылысшы Демиковская, жұмысшылардан Никулин және Дятлов дегендер ие болды. БН-350 реакторымен 25 жыл жұмыс істеген «Маңғышлақ Энергокомбинат» 1990 жылы өз қызметін доғарып, газбен істеуге көшті. Ғалымдар енді оның орнына реактордың жаңа үлгімен істейтін ВБ-300 станциясын орнатпақшы. Григорян 1970 жылы Москваға қорғаныс министрлігі аппаратына ауысты. Григорянның Маңғыстау өлкесіне сіңірген еңбегі ұшан-теңіз.

Маңғыстау геологтары Өзен кенорны бойынша қазылған ұңғылардың қабат катпарларында шөккен мұнайдың көлемін санағанда ондағы мұнайдың геологиялық қоры шамамен 1 миллиард тоннаға барды, ал олардың 60 пайызы өндіріледі деген есеппен Өзеннің мұнайының есебін шығарып, Мемлекеттік комитетке тапсырған. Осы есеп бойынша мұнай өндіретін ұңғыларды шұғыл қазу басталды. Қазылған ұңғылардан өндірілген мұнай Өзеннің Ақтау жағындағы қазандарына берілген. Мақаттан Ақтауға жеткен теміржолды Ленинградтық студенттер отряды Өзенге әкелді. Сөйтін, резервуарлардың қасындағы эстакада арқылы ала келген цистерналарға Өзен мұнайы құйыла бастады.

Ақтау қаласына – 50 жыл
Маңғыстау облысына – 40 жыл

Бастапқы кезде өндірісті бастап кету оңай болмады. Маңғыстауда мұнайшы жоқ. Оларды мұнайлы аудандардан шақыру керек. Өзен мұнай өндіру кәсіпшілігінде бастық болып Рахмет Өтеесінов келді. Ол мұнайлы аудандардан кадр шақырып, телеграммалар салды. Өзі Ембіге келіп, Доссор, Мақат, Құлсарыдан ысылған еңбеккер мұнайшыларды шақырып, біразын өзімен бірге алып келді. Ставропольден, Татариядан көптеген мұнайшы келді. Азірбайжаннан Н.В.Смолинков бастаған 38 мұнайшы келді. Олар келісімнен скважиналарды сынақтан өткізіп, оларға труба төсең, мұнай көтеретін, жинайтын, мұнай қыздыратын пештерді орнатып, траншея қазып көп жұмыстарды атқарды. Құрылысына бір жыл болса да әлі таза мұнай бермей тұрған басқарманың бастығы Рахмет Өтеесіновты «мұнай бермейтін басқарманың бастығы» деп әжуалайтын болған.

Осындай мұнай өндіруге қажетті құрылыстарды салу, әрі жаңа ұңғылар құю ісі екі жыл дегенде әзгер болды. Жер астынан шыққан ыстық мұнай резервуарларға тоқтамай құйылып жатты.

1965 жылы 10 шілде күні Өзенге келгеніне 1 апта болған теміржолға 15 цистерна тіркелген эшелон келіп, насаотын астына тұрды. Қақпағы ашылған цистерналарға мұнай құйылып жатыр. Осының құрметіне митингі болды. Оны обком хатшысы Лихарев ашып, Маңғыстау мұнайына сәт-сапар тіледі. Осы салтанатта Орталық Комитеттен Н.Айтжанов, Ақтаудан Захаров, Ибаш Жанбалаов, тілшілерден мен, Жемек Османов, С.Байтаов, Юрий Тарганиновтар қатыстық. Эшелонның тұрмысына «Маңғыстау мұнайы – Отанға», «Жасаың Маңғыстау!» деген алқызыл атаға жазылған ұрандарды керіп тастаған. Мақатшы мұнай Гурьев мұнайы оңдау зауытына кетті. Сол темір жол эшпінге әлі де қызмет етіп келеді.

Маңғыстау байлығы игеру бүкілодақтық масштабтағы іс болды. Одақтық Комсомол оны «екпінді құрылыс аймағы» деп жариялады. Маңғыстауға жан-жақтан жастарды шақырды, комсомолдық жолдамалар Ақтауға мыңдаған жастар келді. Жастар фестивалі, жастар слеттері жиі болып тұрды. Қазақстанда өтетін көркемөнер фестиваліне Грузияның, Түрікменстанның артистері келді. Қазыналы түбектің байлығын игеруге жастар субегі үлес қосты. Жастардың қолымен бас-аяғы 10 жылдың ішінде түбекте 30-ға тарта өндіріс іске қосылды.

1967 жылы Октябрьдің 50 жылдығына жастар «Біздер Октябрь мұратына алдымыз» деген шеру ұйымдастырды, біз соның куәсі болдық. Орталық алаңнан комсомолдардың мерекелік шеруі өтті. Олар көтерген транспорттарда «Біздер Октябрьдің 100 жылдығын көреміз» деген сөздер болды. Мінбеден жалынды сөздер айтылды. Митингіде карт коммунист Сапар Қарымсаков, Қазақ атты әскерінің жауынгері Шаньцыйтай Серіков, мұғалімдер атынан Тамара Екібаева, мектеп директоры Бординолар сөйлеп, жастарды құттықтады.

Мерекені аяқтауына Октябрьдің 100 жылдығын көретін пионерлерге арнап пергаментке жазылған арнаулы хат дауыстан оқылды. Сол хат ұшбыршыты қапсуға салынып, жерге көмілді. Ол осыны пилтамен жабылды. Оны оқушылар Роберт Камалиденов пен Марина Остапенко түсірді. Хаттың сыртында «Келесік ұрпаққа – Совет өкіметінің 50 жылдығы құрметіне 2017 жылы ашылымы» деген жазу тұрды плитаның бетінде. Ол пилта әлі де бар – қазір Маңғыстау педколледжінің тұрсындағы автобус аялдамасынан көресіңіз.

Міне содан бері қырық бес жылдан аса уақыт өтіпті. Аман болса 2017 жылды да көрерміз. Совет өкіметінің орнында бүгін Тәуелсіздігіне 20 жыл болған Қазақстан Республикасы тұр. Ақтау, Маңғыстау қазір өз Отанына қызмет етуде.

Мұқтасын СУХАМБЕРДИЕВ
кәрт журналист, дербес зейнеткер

«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ компаниясы 2013 жылға Маңғыстау облысы бойынша «Маңғыстаумұнайгаздың» шәкіртақылық бағдарламасының басталуы туралы хабарлайды

Осы шәкіртақылық бағдарламада «Маңғыстаумұнайгаз» акционерлік қоғамына өте қажетті мамандықтар бойынша, ұдайы Маңғыстау облысында тұратын, орта білімді, Қазақстан азаматтарына бақалар дәрежесін алу үшін 8 (сегіз) атаулы шәкіртақы көзделген.

Жоғары оқу орнының атауы: Қытай Мұнай Университеті (China University Of Petroleum) www.cup.edu.cn.

Солтүстік Қытай электроэнергетикалық университеті (North China Electric Power University) www.ncepu.edu.cn, Бейжін қаласы

Оқыту тілі: Қытай

Оқу мерзімі: бірінші жылы Қытай тілін үйрену оқуымен қоса 5 жыл.

Қажетті мамандықтар:

China University Of Petroleum:

Қытай Мұнай Университеті:

- Petroleum Engineering (Мұнайгаз ісі) – 2 адам,
- Geological Engineering (Геология) – 2 адам,
- Gas and Oil Storage and Transportation Engineering (Мұнай мен газды сақтау және тасымалдау) – 2 адам.

North China Electric Power University:

Солтүстік Қытай электроэнергетикалық университеті:

- Electrical Engineering and Management (Электроэнергетикалық инженеринг және менеджмент) – 2 адам.

Оқудың басталу мерзімі: 2013 жылғы қыркүйек.

Шәкіртақылық бағдарламаға қатысу үшін үміткерлерде мына құжаттар болуға тиіс:

- Маңғыстау облысында кемінде 5 жыл тұрақты тіркеуде тұратын Қазақстан Республикасының азаматтығы;
- орта білімі, тек 2013 жылғы бітірген;
- 18 жас 2013 жылғы 1 қыркүйекке дейінгі есеп бойынша;
- ҰБТ-ның кемінде 75 (жетпіс бес) балдық куәлігі болуы тиіс;
- ағылшын тілін жеткілікті деңгейде білуі (intermediate)

Өтінім тапсыруға қатысу үшін қажетті құжаттар тізімі (нотариалдық расталған көшірме):

- Аттестат;
- Тіркеу кітабы;
- Паспорт және жеке куәлігі;
- ҰБТ тапсыру туралы сертификат;
- бар болған жағдайда, шет ел тілдері бойынша ресми сертификаттар (ағылшын – TOEFL/IELTS);
- бар болған жағдайда, қалалық, облыстық, республикалық және халықаралық олимпиадалар мен конкурстардың дипломдары.

Маңғыстаумұнайгаз акционерлік қоғамы, қажет болған жағдайда, басқа да растаушы құжаттарды талап етуге құқылы және қажетті мамандықтардың атаулары мен сандарының өзгеруі мүмкіндігін ескертеді.

Құжаттар 2013 жылғы 25 маусым мен 05 шілде аралығында, сенбі және жексенбі күндерінен басқа, жұмыс күндері сағат 15.00-ден 17.30-ға дейін мына мекен-жайда қабылданады: Ақтау қаласы, 6 шағын аудан, «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ ғимараты, 3 кабат, 303 кабинет.

Анықтама телефондары: 8 (7292) 211-074, 211-356, 211-817, 211-819

Құжаттарды қабылдаудың соңғы күні: 2013 жылғы 05 шілде, сағат 17.30 дейін.

Барлық құрылымдық бөлімшелердің басшыларына

АҚПАРАТТЫҚ ХАБАР

«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ компаниясында (бұдан әрі - Қоғам) Қытай мұнай университетінде және Солтүстік Қытай электр-энергетикалық университетінде (Бейжін қаласы) Қоғам есебінен оқытуға үміткерлер іріктеу жоспарланып отырғанын қаперіңізге саламыз. Осы шәкіртақылық бағдарламада ұдайы Маңғыстау облысында тұратын, Қазақстан азаматтарына бақалар дәрежесін алу үшін 8 (сегіз) атаулы шәкіртақы көзделген. Үміткерлерді іріктеу Lotus Notes жүйесінің ЭМБ (электрондық мәлімет базасының) (Қоғамның өзекті жүйелік құжаттары) пәкісіне енгізілген (ІІР-23-20), «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ-ның есебінен қазақстандық мамандарды дайындау жөніндегі Ережеге сәйкес жүзеге асырылады.

Құжаттар адам ресурстарын басқару департаментінің (АРБД) қызметкерлерді дамыту және оқыту бөлімінде **2013 жылдың 25 маусымы мен 5 шілде** аралығында сенбі мен жексенбіден басқа жұмыс күндері сағат **15.00-ден 17.30-ға** дейін қабылданады.

Анықтама алу үшін мына мекен-жайға хабарласуға болады: Ақтау қаласы, 6/ш/а, №1 ғимарат, «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ кенесісі, 303 кабинет, тел.: 211-074, 211-817, 211-356, 211-819.

Компания АО «Маңғыстаумұнайгаз» объявляет о начале «Стипендиальной программы Мангистаумұнайгаз» по Мангистаумұнайгазской области на 2013 год

Данная стипендиальная программа предусматривает до 8 (восемь) именных стипендий по наиболее востребованным специальностям АО «Мангистаумұнайгаз», для получения степени бакалавра гражданам Казахстана, постоянно проживающим в Мангистаумұнайгазской области, и имеющим среднее образование.

Наименование ВУЗа: Китайский Нефтяной Университет (China University Of Petroleum) www.cup.edu.cn.

Северо – Китайский электроэнергетический университет (North China Electric Power University), г.Пекин, www.ncepu.edu.cn

Язык обучения: Китайский

Срок обучения: 5 лет, включая первый год изучения китайского языка.

Востребованные специальности:

- China University Of Petroleum:**
- Китайский Нефтяной Университет:**
- Petroleum Engineering (Нефтегазовое дело) – 2 человека,
  - Geological Engineering (Геология) – 2 человека,
  - Gas and Oil Storage and Transportation Engineering (Хранение, транспортировка нефти и газа) – 2 человека.

North China Electric Power University:

Северо – Китайский электроэнергетический университет:

- Electrical Engineering and Management (Электроэнергетический инженеринг и менеджмент) – 2 человека.

Начало обучения: сентябрь 2013 года.

Для участия в стипендиальной программе кандидаты должны иметь:

- Гражданство Республики Казахстан с постоянной пропиской в Мангистаумұнайгазской области не менее 5 лет;
- Среднее образование, только выпуск 2013 года;
- Возраст 18 лет на 1 сентября 2013 года;
- Наличие сертификатов ЕНТ с баллом не менее 75 (семидесяти пяти)
- Достаточный уровень владения английским языком (intermediate)

Список документов для подачи заявки на участие (нотариально заверенные копии):

- Аттестат;
- Домовая книга;
- Паспорт и Удостоверение личности;
- Сертификат о сдаче ЕНТ;
- **Официальные сертификаты по иностранному языку (английскому – TOEFL/IELTS), при их наличии;**
- Дипломы городских, областных, республиканских и международных олимпиад и конкурсов при их наличии;

При необходимости АО «Мангистаумұнайгаз» вправе требовать другие подтверждающие документы и допускает возможность изменения наименований и количества требуемых специальностей.

Прием документов производится **ежедневно кроме субботы и воскресенья с 15:00 до 17:30** с 25 июня по 05 июля 2013 года **включительно** по адресу: г. Ақтау, 6 микрорайон здание АО «Мангистаумұнайгаз», 3 этаж, 303 кабинет

Телефон для справок: 8 (7292) 211-074, 211-356, 211-817, 211-819

Последний срок приема документов 05 июля 2013г. до 17:30!

Всем руководителям структурных подразделений

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ

Настоящим доводим до Вашего сведения, что в компании АО «Мангистаумұнайгаз» (далее – Общество) планируется проведение отбора претендентов на обучение в Китайском нефтяном университете и Северо – Китайском электроэнергетическом университете (г.Пекин) за счет средств Общества. Данная стипендиальная программа предусматривает 8 (восемь) именных стипендий для получения степени бакалавра гражданам Казахстана, постоянно проживающим в Мангистаумұнайгазской области. Отбор претендентов будет осуществляться согласно Процедура по подготовке казахстанских специалистов, обучающихся за счет средств АО «Мангистаумұнайгаз» (ІІР-23-20), которое внесено в ЭБД (электронная база данных) системы Lotus Notes в папке (Актуальные системные документы Общества).

Прием документов будет осуществляться в отделе развития и обучения персонала ДУЧР с **25 июня по 05 июля 2013г.** ежедневно (кроме субботы и воскресенья) с **15-00ч. до 17-30ч.**

Руководителям структурных подразделений необходимо ознакомить всех работников вверенных подразделений с данным информационным сообщением.

По всем интересующим вопросам обращаться по адресу: г.Ақтау, 6 мкр., здание №1, офис АО «Мангистаумұнайгаз», кабинет №303, тел.: 211-074, 211-817, 211-356, 211-819.

Подчиняющая себе гриф

На Чемпионате мира по жиму штанги лежа, который проходил в городе Каунас (Литва) приняли участие 321 спортсмен из 23 стран мира таких, как: Россия, Украина, Япония, США, Литва, ЮАР, Швеция, Финляндия, Монголия, Чехия, Польша, Франция, Венгрия и так далее. Казахстан был представлен 27 сильнейшими спортсменами республики, победителями и рекордсменами отборочных соревнований страны, которые прошли в прошлом году в Темиртау.

Мангистаумұнайгазскую область представляли двое спортсменов: Талгат Тленбаев — мастер спорта международного класса, чемпион мира 2012 года в Чехии в весовой категории 74 кг. «юниоры»; Аскар Шоханов — мастер спорта международного класса, абсолютный чемпион Азии по жиму штанги лежа, двукратный абсолютный чемпион Казахстана по жиму штанги лежа в весовой категории 83 кг. «мужчины», и наша коллега Исхакова Светлана, руководитель группы СГИС ДАИТиС - мастер спорта, серебряный призер Чемпионата Азии по жиму штанги лежа 2012 года, рекордсменка по пауэрлифтингу и чемпионка Казахстана по пауэрлифтингу в весовой категории до 47 кг. «женщины». Все они вернулись домой не с пустыми руками, завоевав для региона и страны «золото» и два «серебра». В суммарном зачете сборная Казахстана привезла 21 медаль и 8 кубков.

В первый день соревнований выступил Талгат Тленбаев в весовой категории 74 кг. «юниоры». Со второго подхода спортсмен одолел штангу, весом 220 кг, став двукратным чемпионом мира в категории «юниоры» и завоевав «золотую» медаль.

Во второй день успешно выступила Светлана Исхакова, которая со второго подхода одолела штангу, весом 75 кг, заняв второе место и получив «серебряную» медаль. Основной соперницей Светланы была спортсменка из России Анастасия Стофа, которая подняла штангу, весом 110 кг.

«Участие в Чемпионате мира – это большая честь для любого спортсмена страны, я привнесла в копилку сборной Казахстана серебряную медаль. Путь к победе был нелегкий – это год подготовки, тяжелые 3-х часовые тренировки. Я выдержала это испытание, и сейчас я поставила себе еще более трудные цели повысить результат и стать чемпионкой мира... У меня была сильная соперница из России, но я думаю, что через год я достигну более высокого результата. Я благодарю своего личного тренера Аскара Шоханова, МСМК, который тоже стал серебряным призером по жиму штанге в Чемпионате мира в г. Каунас и поздравляю его от всей души, желаю ему тоже в будущем стать чемпионом мира, также желаю всем здоровья, быть успешными и целеустремленными, потому что цель в жизни помогает совершить невозможное...»

За меня болели все мои друзья по спорту, они смотрели прямую трансляцию Онлайн по Интернету.

Благодарю коллектив ДАИТиС и лично заместителя директора ДАИТиС Ербола Мукашева за оказанную поддержку, руководство АО «Мангистаумұнайгаз» за оказанную спонсорскую помощь, а также коллектив ДАВНСР за оказанную поддержку» - говорит Светлана Исхакова.

ММГ - Чемпион!

С января по апрель текущего года в г.Актау проходили игры городского Чемпионата по футболу среди команд высшей, первой, второй и третьей лиг, а также игры на Кубок Акима г.Актау среди команд указанных лиг.

В данных соревнованиях участвовали две дружины АО «Мангистаунайгаз» - команда «ММГ» в первой лиге и команда «ММГ-2» в третьей лиге.

В итоге обе наши команды добились успехов. Команда «ММГ» стала победителем Чемпионата г.Актау по футболу среди команд I лиги, а вторая наша команда «ММГ-2» стала обладателем Кубка Акима г.Актау среди команд III лиги. Успехи наших команд широко освещались на страницах региональных СМИ.

Первые в первой

В турнире среди команд I лиги принимали участие 16 команд, игры проходили в спорткомплексе «Жастар». Матчи проходили в упорной и бескомпромиссной борьбе, о чем свидетельствует одноочковый разрыв в итоговом турнирном расположении команд призовой тройки. Основными соперниками нашей команды были команды «Жудлдыз», «ЮВСТ», «Энергопроект» и «Мунайшы». Особенно достойное сопротивление оказывала команда «ЮВСТ», которая до предпоследнего тура шла вровень с нашей командой. И здесь решающей игрой, игрой за 6 очков, была встреча с данной командой в 11 туре, где в тяжелейшем поединке наша команда смогла вырвать победу со счетом 6:4. Можно смело отметить, что игра стала украшением турнира I лиги.

Уже в предпоследнем туре команда «ММГ» обеспечила себе чемпионство, обыграв команду «Магаш» со счетом 13:1. В итоге, наша команда, одержав 12 побед в 15-ти турах, с 75 забитыми мячами финишировала первой с 38 очками в активе.

Лучшим бомбардиром турнира стал игрок нашей команды Текеев Рахымжан с 40 забитыми мячами.

Начало

Первая команда к чемпионству и вторая к кубковой победе шла под началом Даулеталина Еркебулана Телгисынова – заместителя начальника Службы безопасности АО «Мангистаунайгаз», который сам же занимался формированием обеих команд.

В этой связи мы попросили прокомментировать Даулеталина Е.Т. участие наших команд в указанных турнирах.

Даулеталин Е.Т.: Идея создания боеспособной команды от АО «Мангистаунайгаз» для участия в городских турнирах по футболу и футболу родилась в прошлом году с момента начала моей трудовой деятельности в АО «Мангистаунайгаз». В прошлом году я уже был свидетелем не совсем удачного выступления команды «Мангистаунайгаз» в городском чемпионате по футболу. Сам я раньше играл в большой футбол, а в мини-футбол пришел в 1998 году, где в составе астанинской команды «Калкан» становился победителем чемпионата РК среди команд I лиги.

Состав первой команды был сформирован исходя из имеющихся собственных игровых ресурсов Общества. В команду были привлечены свои же сотрудники Общества, причем работающие на месторождениях, имеющие игровой футбольный опыт.

Следует отметить, что огромную поддержку в формировании и становлении команды оказал заместитель генерального директора АО «Мангистаунайгаз» по юридическим и кадровым вопросам Туркипенбаев Нуран Ногаевич. Огромное ему спасибо за это. Он с первых дней начиная с предсезонного периода и в течение всего сезона оказывал команде неоценимую практическую и моральную поддержку, сопереживал неудачам и радовался победам, всегда находился рядом с нами. Он сам бывший спортсмен, и как никто другой понимает проблемы и вопросы, связанные с содержанием и функционированием, как спортивного коллектива, так и отдельно взятого игрока.

Также, не могу не отметить поддержку со стороны руководителей ДАВиСР Илмуханбетова Нурана Лазарулы и ДУЧР Едилова Ербола Осагановича в существовании команды. Спортивные структуры Общества Темірхасов С. и Элубаев Н. также активно участвовали в жизни команд.

Конечно же, основное внимание оказывалось первой команде. Было обидно видеть, когда команда, представляющая одну из больших градообразующих компаний как «Мангистаунайгаз», борется в основном за выживание в I лиге, тогда как команды-представительницы других крупных и

средних компании Мангистауского региона занимают лидирующие позиции и задают тон в высшей лиге по футболу г.Актау.

Поэтому, как уже отмечал выше, формированию состава команды и его обеспечению было уделено особое внимание.

Не буду скрывать, перед командой ставилась конкретная задача – выход в высшую лигу города, причем с первого места. Осознавали, что задача трудная, но, в то же время понимали, что выполнимая. Было видно по ребятам, что они готовы к поединкам, что у всех есть желание доказать свое мастерство. И вдвойне приятно, что труд не пропал даром, ребята справились с поставленной задачей. Все ребята постарались, все внесли посильный вклад в общую победу. Основной составляющей нашей победы, было наличие бойцовского духа в команде, наличие дисциплины и сплоченности. Ребята жили игрой, играли как одна семья, как настоящий единый коллектив. Здесь же, можно отметить вклад каждого – огромный опыт нашего капитана Косбаева Ислама (ПУ ЖМГ), мастерство Текеева Рахымжана (СБ) и Ташева Актау (ПУ ЖМГ), надежность стражар ворот Сымдындыкова Рафаила (МТК), бойцовский характер Мусаканова Даурена (ПУ КМГ) и Альбаева Ерлана (СБ), цепкость Абилова Данияра (ПУ ЖМГ), хладнокровие Новикова Андрея (СБ), технику Ораз Ельбаса (СБ). Все ребята играли без отрыва от производства, с пониманием и ответственностью подходили к делу, полностью выкладывались на поле.

Итоговая таблица Чемпионата г.Актау по футболу среди команд I лиги

М	Команда	И	В	Н	П	Мячи	О
1	ММГ	15	12	2	1	75 - 23	38
2	Жудлдыз	15	12	1	2	76 - 43	37
3	ЮВСТ	15	12	0	3	72 - 35	36
4	Энергопроект	15	10	3	2	70 - 46	33
5	Мунайшы	15	10	1	4	62 - 30	31
6	Профлекс	15	7	3	4	54 - 37	24
7	Энергоком	15	7	1	7	76 - 66	22
8	Каспий-95	15	6	3	5	64 - 51	21
9	Мунайлы	15	7	0	7	52 - 44	21
10	МАЭК-2	15	6	1	8	46 - 61	19
11	Шелли	15	5	0	9	48 - 90	15
12	Бригада	15	4	2	9	53 - 76	14
13	Каракия	15	3	4	7	30 - 54	13
14	Нурас	15	3	2	9	39 - 57	11
15	Магаш	15	1	0	14	32 - 89	3
16	Каспий-ЛЭС	15	0	1	13	35 - 77	1

Через тернии... к Кубку

Вторая же команда «ММГ-2» выступала в III лиге, где участвовали 18 команд. Команде не хватало 3-х очков до призового третьего места. В итоге, одержав 11 побед в 17-ти матчах, команда остановилась на пятой строчке турнирной таблицы набрав 36 очков.

Однако, у команды совсем по-другому обстояли дела в кубковых поединках. Успешно преодолев своих соперников в предварительных финалах, команда в полуфинальной встрече довольно хладнокровно справилась с серебряным призером III лиги – командой «Эдилет» со счетом 8:1. Нашу дружину в финале кубка ждала чемпион III лиги команда «Кен Сары», которая без особого сопротивления дошла до финала.

Особую delicatность финалу придавали наличие поражение нашей команды от другого финалиста в чемпионате со счетом 8:3, а также команда «Кен Сары» в случае победы в финале могла стать единственной командой в городе, которая могла сделать дубль: выиграть Чемпионат и кубок в одном сезоне.

Финальная игра прошла по всем законам кубковой встречи и закончилась ничейным исходом. На каждый гол игроков «Кен-Сары»

Итоговая таблица Чемпионата г.Актау по футболу среди команд III лиги

М	Команда	И	В	Н	П	Мячи	О
1	Кен-Сары	17	16	1	0	112 - 54	49
2	Эдилет	17	14	1	2	82 - 51	43
3	Аксукур	17	12	1	4	95 - 62	37
4	Сбербанк	17	11	3	3	104 - 59	36
5	ММГ-2	17	11	1	5	82 - 62	34
6	Каспий-98	17	11	0	6	86 - 79	33
7	Элиф-Альянс	17	9	1	7	72 - 77	28
8	Дос-Авто	17	8	3	6	90 - 82	27
9	НСК	17	8	1	8	80 - 83	25
10	Батыс	17	7	2	8	77 - 82	23
11	Бозашы	17	7	1	9	102 - 99	22
12	КСО-2	17	6	3	8	88 - 95	21
13	Арт-Бендикс	17	4	2	11	56 - 95	14
14	Актау-Электро	17	4	2	11	59 - 86	14
15	БЦК	17	4	1	12	58 - 76	13
16	Арман	17	3	1	13	58 - 102	11
17	МЭМ	17	3	2	12	58 - 82	11
18	Каспийтелеком-2	17	1	2	14	55 - 104	5

наши ребята ответили тремя точными ударами. В серии послематчевых пенальти точнее и удачнее были игроки ММГ-2, ставшие обладателями Кубка Акима г.Актау в третьей лиге.

«Кен-Сары» - «ММГ-2» - 3:3 (по пен.: 8:9)

Даулеталин Е.Т.: Вообще, если честно, идея формирования второй команды возникла не сразу. В Обществе много спортивных ребят, из которых многие не только любят футбол, но и активно им занимаются. После отбора игроков в первую команду, у нас оставалось еще много ребят, которые наравне могли играть и конкурировать в городском первенстве по футболу. А так как, право заявки второй команды в высшестоящие лиги напрямую у нас не было, было принято решение запустить вторую команду в III лигу. Думаю, что дебют удался. В первый же сезон, команда вошла в пятерку лучших в своей лиге. При этом могла даже оказаться в тройке лучших, будь фортуна благосклоннее к нам. Но, тем не менее, ребята в дебютный сезон показали содержательную и достойную игру.

Тем более, конкретной задачи войти в призовую тройку перед командой не стояла, просто хотелось обогатить команду, чтобы иметь ближайший резерв для первой команды.

Основу команды «ММГ-2» составляли наши же ребята, работающие как в офисе, так и на месторождениях Общества. Без преувеличения могу сказать, что каждый из них внес свой посильный вклад в победу в Кубке, это – Таусаров Аскар, Косжанов Онгарсы, Ескалиев Арман, Тумаев Мерей, Бимер Азамат, Иманкулов Манас, Ходжаев Бауыржан, Казиев Нурбек, Артыкбаев Бауыржан, Касымов Бақытжан, Тилегенов Султан.

Продолжение следует

Даулеталин Е.Т.: В целом, игры прошедшего сезона показали наши слабые и сильные стороны. Есть понимание необходимости усиления состава, обеспечение глубины скамьи. Но, все же главный упор будем делать на своих ребят. Все-таки, на первый сезон в высшей лиге, наверное, не будем ставить глобальных задач, но задача войти в первую половину команд, для нас, думаю, будет вполне разрешимой задачей. Но, в недалеком будущем чемпионство в высшей лиге, несомненно, будет основной целью команды. Будем постепенно готовиться к новому сезону. Еще раз подумаем над усилением и корректировкой состава. По возможности, наверное, в летнее и осеннее время будем участвовать во внутренних городских турнирах по футболу. Определим предсезонный цикл, ближе к началу сезона начнем плановые тренировки. Надеюсь, в полной боеготовности подойдем к началу сезона. Ну, и, конечно же, подумаем над усилением состава и второй команды.

Уверен, что через успех наших дружин на футбольном поле, в Обществе будет и дальше пропагандироваться здоровый образ жизни, стремление к занятию физической культурой, а также данное обстоятельство будет способствовать продвижению положительной имиджевой составляющей Общества на общественно-спортивной арене региона.

Послесловие

Давайте поблагодарим наших ребят с их успешным выступлением в чемпионате и кубке, за показанную содержательную игру и за то, что они с достоинством смогли отстоять честь нашей компании в прошедших турнирах. Удачи в следующем сезоне....

ҚҰТТЫҚ ТАЙМЫЗ!

60 жас

Тұяқов Есенқұл – 10 маусым, ҚҚҰЦ, жұмысшы агентті қабатқа айдайтын сорап стансасының машинисті

55 жас

Кетебаева Зәмзәм Кетебайқызы – 1 маусым, БЖЖЭТД, жетекші экономист
Қалышева Қарлығаш – 9 маусым, ӘМЖӘДД, үшінші разрядты тоңазытқыш қондырғысының машинисті
Арыстанғалиева Балболсын Ешпентайқызы – 13 маусым, ТҚЕЖҚОҚД, І-санатты қоршаған ортаны қорғау инженері

50 жас

Шагин Александр Германович – 4 маусым, САЖМТЖД, электр жабдықтарын жөндеу мен қызмет көрсету бойынша электржөндеуші
Расказова Ирина Михайловна – 9 маусым, ӘМЖӘДД, өндірістік және қызмет орын-жайларын тазалаушы
Досмұхамбетова Роза Төлегенқызы – 17 маусым, МЖӨЦ-2, мұнай және газ өндіру операторы
Тайпаков Тенізбай Ізімбергелұлы – 8 маусым, МАӨЦ, технологиялық қондырғыларды жөндеу слесарі
Пәвиз Хамид – 8 маусым, ПҚЖПЦ, газексүші
Берсүгүров Нұрлан Базарбайұлы – 24 маусым, ГЗӨЖЦ, ұңғымаларды зерттеу шебері
Даумшарова Көрпеш Құламанқызы – 10 маусым, ТҮПЦ, үй күтушісі
Оразғалиев Марат Исмаилұлы – 1 маусым, МЖӨЦ-4, мұнай және газ өндіру операторы
Юдин Федор Константинович – 24 маусым, ТҮПЦ, шебер

МАҢҒЫСТАУ ӘЗІЛДЕРІ

Қандай адам?

Қалабайға оқытушы сұрақ қояды:
- Ыбырай Алтынсарин жөнінде айтыңыз. Ол қандай адам?
Қалабайдың берген жауабы:
- Бес жыл оқып, жоғары білім алсаңыз да, кешкі мектепті бітіре алмай жүрген менен сұрайсыз, ә? Дегенмен айтайын, Алтынсарин - мынадай адам! Во! – деп бас бармағын шошайтыпты.

Шапалағым шығын

Алматыдан өңір әртістер келіп, концерт берейін деп жатыр. Жиналған тыңдаушылардың ішінде бір қария диктафон ұстап отыр.

- Аға, сіз концертті жазып алғыңыз келіп отыр ма? – деп сұраймыз одан.

- Жоға, – дейді акекал, – олар ән салмайды, дайын фонограммамен ауыздарын ашады. Сондықтан оларға шапалағым шығын, мен де диктафонға жазылған дайын аллодисмент әкеліп отырмын. Міне, тыңданың, – деп бір тетікті басып жіберіп еді, шырылдаған шапалақ естілді. Бір әріте залға қарайды, ерте қошапмет жасап жатыр деп мәз болып тұр.

- Алдағанды алдаған деген осы, – деп күледі қарт.

Пельмен

Ертеректе ауылдан келген таныс жігітімнің үйіне бардым. Кірсем, көп пельменнің фарштарын шығарып жатыр. Қамырларын жарып, тартылған еттерін алып, жинап отыр.

- Әй, не істеп жатырсың?

- Фарш жинап отырмын. Әйелім айтып еді, «Дүкеннен фарш әкеліп қой» деп, барсам жоқ. Қарасам, мына дөңгелеген қамырлардың ішінде фарш бар екен. Соны әкеліп, фарштарын шығарудамын.

- Енді не болады?

- Әйелім келгеннен соң осы фарштан пельмен дей ме, бірдене пісірем деген сияқты.

Күлкіден жарылып кете жаздым.

- Қожанасырым-ау, дүкеннен алып келгеніңнің өзі дайын пельмен еді ғой!

- А? Солай ма? – дейді ол аузы аңқайып.

МАҢҒЫСТАУ ӘЗІЛДЕРІ

Хорошо пришел

Бір інімнің үйіне сыйлы құрдасы келді. Дастархан жайылып, ет беріліп жатыр еді. Өлгі құданы келін қарсы алып, бәйек болып жатыр:

- Жаксы келдіңіз, тамаққа дөп келдіңіз, жаксы келдіңіз... – деп жатыр.

Қонағы күліп:

- Ия-ия, мен солман ғой, – деп қояды.

Келін соның арасында кешірім сұрап, ыңғайсыздана мәз болды.

- Туу! Кешіріңіз, мен байқамай сіздің атыңызды айтып жатыр екенмін ғой... – дейді.

Құдасының аты Жаксыкелді еді.

Тағы бірде осы Жаксыкелді келіп кіргенде, үйдегілер:

- Келген кім? – деп сұраса, жас бала оның атын тіке айта алмай:

- Хорошо пришел! – дегені.

Дальтоник

Ақтау емханасында көз дәрігері ауырып, жұмысқа шықпай қалды да, орнына уақытша басқа адам жіберу керек болды. Дәл сол уақытта медициналық байқау жүріп, машина жүргізушілердің көз көргіштігін тексеру өтіп жатқан кез. Олар есіктің алдында тоңталып тұрып қалды.

Көз кабинетіне Жайкиев Демеу деген дәрігер жіберілді. Әдейі көз маманы болмаса да, жалпы білімі бар, медициналық байқауды өткізе алады деп шешілген. Оқулық бар, медбике көмектеседі дегендей.

Демеу шоферлердің көздерін тексеруге кірісіп кетті. Кітапта түрлі түсті, қызыл, көк суреттер бар. Светофорды көргендей, жүргізуші оларды да анық айыру керек.

Демеу көрсетіп жатыр.

- Мынау қандай түс?

- Қызыл.

- Қайдағы қызыл, бұл сұр ғой, – дейді Демеу.

Шоферлер аң-таң. Бұлардың көріп тұрғандарын дәрігер басқаша көреді. Түсінебестік, дау-далаба басталады.

Міне, қызық! Сөйтсе, Демеу Жайкиевтің өзі түс айыра алмайтын дальтоник екен ғой!

Еркектің шаруасы

Үйдің ішін жуып-шайып, қағып-сілкіп тазалан жүрген әйелі біраз қоқыс жиналған соң күйеуіне:

- Әй, мынаны далаға төгіп кел, – деп өтінеді. Ері үндемей, газетін оқып отыра беріпті.

- Болсайшы, тез шығар! – деп айқайлайды әйелі.

Күйеуі орыннан қозғалуда аузы жоқ, самарқау:

- Бұл еркектің шаруасы емес қой, – деген.

Әйелі ызалана күліп айтыпты:

- Ө-ә, саған еркектің шаруасы керек пе? Қашаннан бері күшті бола қалдың? Еркектің шаруасына бері келе ғой, кел!

Сонда ері жалма-жан ұшып тұрып:

- Жо-жок! Төгейін, төгейін, – деп қоқысты көтеріп кете барды.

Көрсетпей жейді

Шәкірат ата үлкейгенде аздап бауыры ауырып, емделді. Дәрігерлер «енді майлы тамақ жеменің» деп сактандырған. Ол кісі токсаннан аса өмір сүрді, сол кезде жетпістен асқан кезі.

Бір күні ет жеп отырмыз. Ата туралған майларды қамыр нанға орап, ауызға ытқытып жатқанын байқап қалдық.

- Ой, кәке, сізге май жеуге болмайды ғой, – деп жатырмыз.

Сонда ол:

- Не қылар дейсің, ештеңе етпес. Дәрігерлер білін қалмасын деп, нанға орап, көрсетпей жеп отырмын ғой, – дегені.

Әзілдер Сержан Шәкіраттың

«Маңғыстау куәкісі-2» кітабынан алынды

Сіз білесіз бе?

Мұнай тарихы

1862 жыл. Мұнайшылардың қабылдауымен - барелье көлемінің ресми бірлігі болды. Мұнай кәсібі жетекшілігіне АҚШ-та темір инженерлер қолданыс етуіне дейін мұнайды ағаш бөкселермен (batel - бөксе) тасымалдаған. Осы бұйымды өндірушілер мұнайға арналған бөкселердің көлемін майшабақтарға арналған бөкселердің көлеміндей етіп жасауды ұйғарады. 1492 жылы Ұлыбританияда көл қойылған жарыға сәйкес майшабақтарға арналған бөксенің көлемі 42 галлонға (жобамен 168 литр) тең болуы қажет.

1865 жыл. АҚШ-тағы Пенсильвания штатында ұзындығы 6 км., болатын бірінші мұнай құбыры салынды. Мұнайды кәсіпкер Семюэль Ван Сикель салған мұнай құбыры Ойл-Крик мұнай ұңғымасын Миллер Фарм Стэйн темір жол бекетімен қосты. Мұнай құбырының өткізу мүмкіндігі тәулігіне 2500 баррельді құрады.

1870 жыл. Джон Рокфеллер АҚШ-тағы мұнай өнімнің 10% бақылауынан Standard Oil компаниясын ашты. Оның үлесі 90%-ға дейін жетіп, әлемдегі алғашқы монополияға қарсы заңнаманың әзірленуіне әкеліп соқты.

1871 жыл. Иван Михайлович Губкин (1871-1939) дүниеге келді. Ол жалпыгеологиялық ғылымның дәрбес тармағы ретінде мұнай геологиясының негізін қалады. Ресейдегі мұнай саласының дамуына баға жетпес үлес қосты. Бүгінгі таңда Ресей мемлекеттік мұнай мен газ университеті Губкин есімімен аталады.

1874 жыл. Әлемде алғаш болып «Бақиндық мұнай қоғамы» атты сатылас біріктірілген мұнай компаниясы дүниеге келді.

1877 жыл. Ресей әлемде алғаш болып мұнай тасымалы үшін танкерлерді қолданып бастады.

1878 жыл. Баку мен Ресей арасында мұнай кеңорындарын мұнай өңдеу зауытымен қосатын бірінші мұнай құбыры салынды.

1886 жыл. Германиялық инженер Карл Бенц (1848-1929) тұтынушыға пайдалануға жарамды бірінші заманауи автомобильдің түп бейнесін ұсынды.

1886 жыл. Бенцтың отандасы, инженер Готлиб Даймлер (1834-1900) өндіріске бірінші болып сұйық отынмен жұмыс жасайтын функционалды автомобиль қозғалтқышын енгізді.

1890 жыл. Германиялық инженер Рудольф Дизель мұнайды қайта өңдеуде жанама өніммен жұмыс жасайтын дизельді қозғалтқыш ұсынды.

1896 жыл. Генри Форд тортрактілі қозғалтқышы бар өзіннің алғашқы автомобильін шығарды. Бірнеше жылдардан соң құрастырудың кеңірейтін әдісін қолданған ол жалпыға ортақ автомобильді әуірініп бастайды. Осы сәттен бастап мұнай алдымен бензин өндіретін шикізат ретінде қаралды.

1900 жыл. Ресей мұнай өндіру көлемі бойынша 1-ші орынды иемденді.

Мұнайлы Өлке

Меншік иесі:
"Маңғыстаумұнайгаз" АҚ

Редактор: Есназар Сұлтанов

Редакция аяқасы: А.Ақшаева

Л.Жолдыбаева

Дизайнер-беттеуші: Е.Айтбаев

Мекен-жайымыз:

130000, Ақтау қаласы

6 ш.а., № 1 үй,

тел:

211-736, 212-280

Газет айына 1 рет

шығады.

Тегін таратылады

Газет ҚР

Мәдениет және

ақпарат

министрілігінде

есепке

қойылып,

№ 9675 - Г

күнлігі берілген

■ Газет жарияланымдарындағы

автор пікірі редакцияның

қозғарсын білдірмейді

■ Редакция оқырман хаттарына

жауап бермейді және оны

қайтармайды

■ Жарияланым материалдарды

сілтемесіз көшіріп басуға

болмайды

Газет АҚ-ның

жұртшылықпен

байланыс тобы-

ның компьютер-

рінде теріліп,

беттелді.

Индексі: 64265

Таралымы: 2000

"CASPIY PRINT"

ЖШС

баспаханасында

басылды.

Ақтау қаласы,

22 ш.а.

тел: 750750

Тапсырыс: 3233